

เทศน์เช้า วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรมก็เพื่อเอาใจของตนเองไป ใจของตนเอง เกิดมา เพราะมีชีวิต ถ้าสิ่งมีชีวิต จิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เวลาสิ่งที่มีชีวิต เริ่มต้นชีวิตของเราเอง แต่เวลามัน เป็น เป็นของเราเอง แต่เราเอาของเราไว้ไม่ได้ เอาของเราไว้ไม่ได้ มันออกฤทธิ์ออกเดช มันฟาด งวงฟาดจากกลางหัวใจนี้มีแต่ความทุกข์ความยากไปทั้งนั้นนะ ถ้าความทุกข์ความยาก เห็นไหม

เวลาเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนให้เป็นคนดี สอนให้ เป็นคนดี สอนให้เป็นคนจิตใจเป็นสาธารณะ จิตใจเพื่อประโยชน์ ถ้าเป็นประโยชน์ คนนั้นเป็นคนดี ถ้าเป็นคนดี เป็นคนดีจะมีความสุขนะ

ดูสิ เวลาคนพาล เวลาคนพาลเขาคิดว่าเขาเป็นคนยิ่งใหญ่ เวลาคนพาล คนมันชอบบรรยาย เขา แล้วคิดว่าตัวเองยิ่งใหญ่ พอดตัวเองยิ่งใหญ่แล้วคิดว่า พอดคิดว่าไง พอดคิดว่ามันมันผิดใจไป ทั้งนั้นนะ ใครมองหน้าไม่ได้ๆ มันเป็นคนพาล

แต่ถ้าเป็นคนดีๆ มีความสุข ความสงบระงับนะ ความสุข ความสงบระงับ อยู่ที่ไหนมันก็มี ความสุขของมัน อยู่ที่ไหนก็รักษาหัวใจของเรา เราเป็นคนดี เราจะเดินไปไหนเราเดินไปด้วย ความอ่อนน้อมถ่อมตน เราหลบเราหลีกเลี่ยงเขาไป แต่เรายังใหญ่ในหัวใจของเราไง แต่คนพาลมัน เบ่งกลั้ว มันไปไหนมันไปไม่รอดหรอก มันไปไหนไปไม่รอดเพราะมันจะไปสะดูขาตัวมันเอง ไปสะดูขาตัวมันเองด้วยอะไร ด้วยกรรม

ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว คนทำคุณงามความดี ถ้าสังคมเข้าใจผิด เขาจะติฉินนินทาที่ชั่วคราว เท่านั้นนะ เวลาเขาสำนึกได้ๆ นะ เขาขออภัย เขาขออภัยเพราะว่าเขาได้เข้ามาไม่ถูกต้อง นี่ไง ทำ ดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ฟังธรรมๆ เพื่อเหตุนี้ ถ้าฟังเพื่อเหตุนี้ เราทำบุญกุศลของเรา เรามาเสียสละ ทานของเรา

เวลาหลวงตาท่านบอกประจำ คนทำบุญกุศลไว้ ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้ คำว่า “ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้” คนดีๆ เวลาตกทุกข์ได้ยาก มีคนเห็นใจ มีคนจะช่วยเหลือเจือจาน เห็นไหม ทำดีๆ ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้ ถ้าตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้ เราพยายามเสียดละทานของเราขึ้นมา

การเสียดละทานของเราขึ้นมา นั้นเป็นข้อเท็จจริง แต่เป็นเรื่องของกิเลสใจ เวลาทำแล้วประกาศผล มีแต่ความยิ่งใหญ่ จะไปไหนต้องให้คนล้อมหน้าล้อมหลัง ไอนั้นเป็นเรื่องกิเลสทั้งนั้นนะ เป็นการตลาด

เวลาการตลาด มีวัฏวัดหนึ่ง ถ้าคนไหนเป็นเศรษฐี เขาจะจัดคนไว้เพื่อบริการโดยเฉพาะเลย ไอนั้นก็หลงไหลได้ปลื้มกันไป แต่ถ้าคนเป็นจริงของเขานะ เขาเสมอภาคกัน ความเสมอภาคของเรา เราทำที่ไหนก็ได้ เราทำบุญที่ยิ่งใหญ่ นี่ไง เวลาตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้ คนที่ทำแล้วไม่ต้องการชื่อเสียงเกียรติยศเกียรติคุณ มันอยู่ในหัวใจของคน

เวลาคนทำด้วยความยิ่งใหญ่ ไปไหนมีแต่คนล้อมหน้าล้อมหลัง มีแต่คนตราหน้า แล้วเขาไม่สนใจหรอก ตกน้ำดี ป้อมแป้มไปเลย แล้วถ้าไฟไหม้ยิ่งดีใหญ่ เพราะเขาไม่มีใครสนใจ

นี่ไง บุญคืออะไร บุญคือมันต้องมีเหตุมีผล ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ มันต้องมีเหตุที่มาที่ไป เหตุปัจจัยนั้นเป็นความจริง คือข้อเท็จจริงนั้น ถ้าข้อเท็จจริงนั้น สิ่งนั้นใครๆ เขาก็มีน้ำใจต่อผู้ที่ เป็นสัจจะเป็นความจริงอันนั้น แต่ถ้ามันเป็นเรื่องของคนพาลๆ ไม่มีใครเขาสนใจหรอก

นี่ไง เวลาทำบุญ ทำบุญกุศลเพื่อเรา ทำบุญกุศลเพื่อหัวใจของเรา สร้างอำนาจวาสนาบารมีของเรา นี่พูดถึงเรื่องระดับของทาน ระดับของทานขึ้นมาแล้ว เวลาพระพุทธศาสนา มนุษย์ต่างจากสัตว์ ต่างจากสัตว์เพราะมีศีลมีธรรม มีศีลมีธรรมคือมีสติมีปัญญาแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้าได้ ถ้าการแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้าได้นะ คนต้องมีสติมีปัญญา

คำว่า “สติๆ” เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน “ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด” ความประมาทนั่นแหละ นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเป็นบ่อเกิดแห่งการผิดพลาด การเสียหายทั้งนั้น แต่ถ้ามีสติมีปัญญา การฝึกหัดสติๆ เวลาทำสิ่งใดต้องมีสติ เวลาคนที่จะภาวนาก็ต้องมีสติ คำว่า “มีสติๆ” สติมันจะเป็นจุดเริ่มต้นสิ่งที่ดีงาม

คนเราเวลาขึ้นของท่าน คีล ภาวนา พระพุทธศาสนาสอนให้คนฉลาด สอนให้คนมีสติปัญญา สอนให้คนช่วยเหลือตัวเอง เวลาภาวนาขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อยู่โคนต้นโพธิ์นั้น ตรัสรู้อยู่องค์เดียว

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามีสติปัญญา สติปัญญามันอยู่ที่ไหน สติปัญญามันอยู่ในสมองเราไง สมองนี่โลกีย์ปัญญา มาจากสมองทั้งนั้นนะ แต่ถ้าเป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากการภาวนามันมาจากจิต ถ้ามาจากจิต มันละเอียดลึกซึ้งกว่านี้อีกหลายร้อยเท่า สิ่งทีละเอียดลึกซึ้งกว่านี้มันค้นคว้ามาอย่างไร ถ้ามันค้นคว้ามันค้นคว้ามาได้ในพระพุทธศาสนาไง

พระพุทธศาสนาเวลาภาวนา คีล สมาธิ ปัญญา เวลาภาวนามยปัญญาเกิดขึ้น มันเกิดความมหัศจรรย์กับตัวเองนะ เกิดความมหัศจรรย์กับหัวใจของเรา โอ้โฮ! มันมหัศจรรย์ขนาดนี้เชียวนะ หรือ มหัศจรรย์ขนาดนี้เชียวนะหรือนั่นเวลาถ้ามันเป็นจริง ทั้งๆ ที่คนที่รู้เองเห็นเองนะ

แต่ถ้ามันเป็นเรื่องโลกๆ คำว่า “เรื่องโลกๆ” เห็นไหม พระพุทธศาสนาเป็นประเพณีวัฒนธรรมของเรา เราเป็นชาวพุทธๆ ไง เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนให้เราทำคุณงามความดีๆ แต่กิเลสในหัวใจของเรานั้นก็บอกทำดีได้ก็มีที่ไหน ทำชั่วได้ดีมีถมไป ไอ้คนที่ทำชั่ว ไอ้คนเป็นคนพาล ไอ้คนระรานชาวบ้านทำไมมันได้ดีๆ

นี่มันเป็นไง มันเป็นที่กรรมเก่า กรรมใหม่ไง คำว่า “กรรม” กรรมคือเกิดมาแล้วมันมีโอกาศ ถ้ามีโอกาศขึ้นมา สิ่งทีการกระทำ คนดีๆ คนทีเกิดมาอยู่ท่ามกลางสว่างแล้วไปสว่างเลย คนเกิดมาดี คีลตลอดต่อเนื่องไปนี่ โอ้โฮ! สุขยอด

คนเวลาเกิด บุญมันพาเกิดอย่างนั้นขึ้นมาเฉยๆ แต่เกิดแล้วมันคนพาลๆ มันเข้าทำลายเหยียบย่ำกันไป มันทำให้เราเห็นใจ เป็นตัวอย่างที่ไม่ดี พอตัวอย่างที่ไม่ดี เวลาทำคุณงามความดีก็มาน้อยเนื้อต่ำใจใจ เราก็ทำคุณงามความดีขนาดนี้ เราทำความคิดตลอด เราทำดีมาตลอด ทำไมความดีไม่ให้ผล

ให้ ให้แน่นอน แล้วให้มากด้วย ให้มากด้วยเพราะอะไร เพราะทำความคิดๆ ต่อเนื่องไป สิ่งทีทำความดี ความดีทำได้แสนยาก ทำความดี คุณติ ปลาเป็นว่ายทวนน้ำแสนเหนื่อยแสนยาก ไอ้ปลาตายมันลอยไปตามน้ำสะดวกสบายของมัน เราต้องขวนขวาย เราต้องว่ายทวนกิเลสค้นหาความทะยานอยากของตน ทุกคนมันต้องการความสะดวกความสบายทั้งนั้น เราจะต้องขวนขวาย

ไป ปลาเป็นว่ายทวนน้ำไป ทำคุณงามความดีมันจะไม่ได้ดีได้อย่างไร ปลาเป็นมันมีชีวิตอยู่ มันจะไปวางไข่ มันจะเผยแพร่พันธุ์ของมัน ปลาตายมันเป็นอาหารของเขาอยู่แล้ว เขารอเอาไปทำแกง ไปทำอาหาร นั่นคือปลาตาย นี่ไง เราเอาอย่างนั้นหรือ

ถ้าเราเป็นคนดี ๆ นะ เวลาฝึกขึ้นมา ถ้ามีสติมีปัญหา เวลาไม่มีสติปัญญา มันแก้ไขได้นะ แล้วเวลากรณีของการติดถ้ำ ๆ หมูป่า นั่นนะ เพราะอะไร คนทั่วโลกเขาไปวิจัยทั้งนั้นนะ มันเป็นอย่างนั้นได้อย่างไร มันเป็นอย่างนั้นได้อย่างไร

มันเป็นอย่างนั้นเพราะความไว้วางใจ พอกความไว้วางใจ การไว้วางใจ ความเชื่อ ความมีสัจย์ คนมีศีลมีธรรมอยู่ด้วยกันมันเห็นใจ สัตว์จะรู้ได้ต่อเมื่ออยู่ด้วยกัน นี่เขาเป็นทีมเดียวกัน เขาอยู่ด้วยกันมาตลอด เขาถึงเชื่อคนพาไป นี่การไว้วางใจ การไม่หวาดระแวงใจ การไม่ระแวง การไว้วางใจ แล้วความมีสติปัญญาเอาตัวรอดได้ ออกอาหาร ๕ วัน ๑๐ วันไม่เห็นเป็นอะไรไปเลย เพราะอะไร เพราะพระพุทธศาสนาไง

เพราะพระพุทธศาสนา คุณติ เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้มันน้อยสั้น โศษ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องการให้ภิกษุฉันมือเดียว แต่เวลาพระสมัยนั้นยังไม่ได้บัญญัติเป็นวินัยมา ยังฉันเพลกันมา ต้องการให้ฉันมือเดียวเพราะอะไร เพราะร่างกายไม่เป็นโรคเป็นภัย ร่างกายสุขภาพแข็งแรง แล้วภวานาไป จิตใจมันจะดีขึ้น

แต่เวลาพระก็เขาบอกอยู่ไม่ได้ ๆ ท่านเลยยังไม่ได้บัญญัติเป็นวินัย แต่ท่านก็มีความปรารถนา ความปรารถนาให้พระฉันมือเดียว พระฉันมือเดียวมันไม่เป็นภาระรุงรังใจ ฆราวาสกินข้าว ๓ มือ ๔ มือ ๕ มือ ๖ มือ กินอาหารเช้า กินอาหารกลางวัน กินอาหารเย็น เก็บล้าง ๑ หน พระหนเดียว

แล้วการหาอยู่หากินมา ร่างกายสุขภาพมันดีขึ้นนะ แต่เวลามันเหลือใช้ คุณติ เด็ก โรคอ้วน ๆ ความอ้วนเป็นโรคได้อย่างไร การกินอุดมสมบูรณ์เป็นโรคได้อย่างไร ตอนนี้โรคอ้วนระบาดทั่วโลกเลย เพราะอะไร แต่ก่อนเราขาดแคลนนะ แต่ด้วยทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การเกษตรของเรามันดีขึ้น การถนอมอาหารต่างๆ เก็บไว้กิน โอ๊ย! กินกันจนเป็นโรคอ้วนไปหมดเลย มันดีตรงไหนล่ะ

นี่ไง ไอ้หมูป่าๆ หัวหน้าเขาเคยบวช พอเคยบวชเคยเรียนมา ไอ้เรื่องอดอาหารนะ เพราะอะไร เพราะในพระไตรปิฎกนะ ต่อไปจะเกิดสงคราม โลกจะแตก ถ้าโลกจะแตกแล้วนะ สิ่งต่างๆ ใครตายก่อน แล้วเวลาเหลือ เหลือใคร เหลือสมณะ เหลือผู้มีพรหมจรรย์อยู่ในป่า เพราะอะไร เพราะดำรงชีพสบายๆ นี้อยู่ในพระไตรปิฎกเลย

ฉะนั้น เวลาเขาอยู่ของเขา เขาแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้า เราจะบอกว่า นี่มันเป็นปัญญา ปัญญาที่เราเป็นชาวพุทธ ที่เรามาวัดมาวากันนี้ ฟังเทศน์ๆ ทุกวัน ประเพณีวัฒนธรรม มาฟังเทศน์นะ นั่งพนมมือแล้วก็สัพหงกโงกวง เวลาเอวัง โอ้อโฮ! สาธุ ฟังเทศน์เอาบุญ โอ้อโฮ! ฟังเทศน์เอาบุญ ไปจำศีล ไปเอาบุญ นี้อะดับของท่านๆ ใจ เราจำใจ เราอยู่กับพระพุทธศาสนาโดยจำใจ เราเลยไม่เห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนา

เหตุการณ์เกิดขึ้น กรณีหมูป่า นักวิทยาศาสตร์ทั้งโลกเลย เขาแปลกใจ เด็กอายุ ๑๑ ขวบมันอยู่กันได้อย่างไร มันไม่ร้องไห้กระจองอแง มันไม่อดอาหารจนซูบผอมจนถึงกับพิการ มันเป็นไปได้อย่างไร มันเป็นไปได้ได้อย่างไร

นี่มันเป็นเรื่องธรรมดา มันเป็นเรื่องธรรมดา ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นสัจจะ เป็นสิ่งที่มีอยู่แล้ว แต่พวกเราหลงใหลได้ปลื้ม เชื่อทางวิชาการ สุขภาพชีวิต คุณภาพชีวิต แหม! ต้องอย่างนั้นๆ แต่ความจริงก็คือความจริงใจ

เวลาโลกของเรามันไม่เหมือนกันใช่ไหม นี่พูดถึงว่า เราจะบอกว่าพระพุทธศาสนาสอนให้มีสติ มีสมาธิ มีปัญญา มีปัญญา เขาบอกทำสมาธิๆ ก็ตื่นเต้นกันใหญ่เลย ทำสมาธิ

ทำสมาธินะ ไอ้เนินนมสาวมันก็ทำสมาธิ มันอยู่ตรงนั้นไม่ไปไหนเลย มันอยู่มาเป็นล้านๆ ปีด้วย สมาธิก็เป็นสมาธิ สมาธิมันเกิดจากจิต ถ้าเวลาทำสมาธิ ทำสมาธิเขาก็มีปัญญาของเขา สิ่งที่สำคัญที่สุดคือเขาไว้วางใจต่อกัน ความไว้วางใจและเชื่อถือกันนี้สำคัญมาก ความสามัคคี ความไว้วางใจที่ไม่แตกแยก

คนคนหนึ่งดี ลองคนคนหนึ่งทำความผิดแตกแยกออกไป ไอ้คนที่มันทุกขมันยากอยู่แล้ว มีดบาดอยู่แล้ว มันก็จะตามไป ความไว้วางใจกันต่างหาก ความสามัคคีที่เชื่อถือกันนะ ความเชื่อถือกันอันนั้น แล้วเวลาเด็กก็เป็นประสาเด็ก มันก็หิวของมัน มันก็กระหายของมันเป็นเรื่องธรรมดาของมัน แต่ผู้ใหญ่เขาให้ความอบอุ่น ให้ความอบอุ่นด้วยความไว้วางใจ ให้ความอบอุ่น

ด้วยร่างกาย ให้ความอบอุ่นต่างๆ ทั้งหมด แล้วบอกว่าปัญญาๆ ใจ เห็นว่าปัญญา นี้พูดถึงปัญญา เอาชีวิตรอดคนะ

แต่พระพุทธศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเอาปัญญารอดจากกิเลสเลย สอนปัญญาให้จิตรอดพ้นจากกิเลสตัดหาความทะยานอยากในการครอบงำเลย นี่ใจ แค่ช่วยชีวิต ออกมา พอช่วยชีวิตออกมา ต่อไปนะ ก็เห่กันพักหนึ่ง เสร็จแล้วก็จะทิ้งมันไว้ข้างหลัง เสร็จแล้ว ก็เป็นกรณีตัวอย่าง

แต่ความจริง ความจริงของเรา นี่เป็นกรณีตัวอย่าง นี่เป็นเรื่องโลกกับกรรม โลกกับกรรม นะ เวลาสังขรรณๆ จิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เราเกิดมาแล้วเป็นมนุษย์ เกิดมา มาจากไหน เกิดมาแล้วดำรงชีพอย่างไร แล้วเราจะมีสติปัญญามากน้อยแค่ไหน ไอ้กรณีหมู่มากๆ เป็นกรณี ตัวอย่าง ใจ เป็นกรณีตัวอย่างของพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนา คุณติ ความเชื่อถือ ความเชื่อในพระพุทธศาสนาแค่เป็นประเพณีวัฒนธรรม แค่วัฒนธรรมเท่านั้นนะ ไอ้ ๑๓ หมู่มากมันมีวัฒนธรรมของชาวพุทธนะนะ มันเอาชีวิตมันรอดได้ เลย แล้วถ้าคนมีสติมีปัญญามากกว่านั้น พระพุทธศาสนา ถ้ามีคุณค่าแค่ไหน เรามาวัดมาวาเรา มาทำบุญกุศลของเรา เรามาทำบุญกุศลของเรา ทำบุญกุศล คำว่า “เพิ่มอำนาจวาสนาบารมี” นั่นแหละ คำว่า “เพิ่มอำนาจวาสนาบารมี” มันทำให้จิตใจมีกำลัง มีกำลังคือมีจุดยืน ขันติธรรม ขันติ คือความอดทนนิ่งอยู่ พอนิ่งอยู่ สิ่งใดที่เกิดขึ้นเห็นหมดคนะ เราทำสมาธิๆ กัน จิตที่มันเคลื่อนไหว มันมองไม่เห็น ถ้าจิตที่นิ่ง จิตที่ยืนอยู่จะมองเห็น ถ้านั่งลงจะเห็นภาพนั้นชัด

นี่ก็เหมือนกัน เรานิ่งอยู่ เราเห็นเหตุการณ์ทั้งหมด สิ่งที่ทำอำนาจวาสนาบารมี ถ้าคนมีอำนาจวาสนาบารมีมันจะนิ่งของมัน แล้วเหตุการณ์ต่างๆ มันจะวินิจฉัยของมันได้ใจ ไม่ตื่นเต้นกับ สิ่งนั้นมากจนเกินไป แล้วถ้าสิ่งที่มันกระทบ อายคนะกระทบสิ่งใด มีสติปัญญาทำทันอายคนนะ นั้น รักษาจิตนั้นไว้ แล้วเวลาเราไปพิจารณาของเราให้มันสงบระงับเข้ามา ถ้าสงบระงับเข้ามา

เวลาการค้นคว้า เราจะบอกว่าสิ่งที่เขาค้นหาเจอสำคัญมาก ถ้าค้นหาเจอๆ นี่ใจ จิตเห็นสติ ปัญฐาน ๔ จิตเห็นจิต จิตเห็นอาการของจิต เวลาจิตเห็นๆ เพราะจิตเห็น พระพุทธศาสนาสอนที่นี้ ถ้าจิตเห็น นั้นนะยกขึ้น โสคาปัดติมรรค ถ้าจิตไม่เห็นไม่ได้ เปิดทางไม่ได้ วิปัสสนาๆ จะเกิดตรง นั้น

วิปัสสนาที่ทำกันอยู่นี้แหละไหล มันเป็นเหมือนพวกจิตอาสาณะ เสกกันไปก็เสกกันมา อู้ฮู! คนช่วยเหลือเหยียบย่ำกันตายหมดเลย จะมาช่วยเหลือหมาป่า มันมาเหยียบกันตายอยู่หน้าถ้า ไม่ได้ช่วยหมาป่าเลย เพราะมันไม่เห็นจริงของมันไง นี่ก็เหมือนกัน สังคม กระแสสังคม เสกกันไปก็เสกกันมา แต่ค้นหาไม่เจอ ไม่เห็นจิตของตน ทำสมาธิก็ไม่เป็น ทำสิ่งใดก็ไม่ได้อ

ทำความเข้าใจของใจเข้ามา ใจเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง นั่นนะค้นพบ ค้นหาเจอแล้ว เวลายกขึ้นสู่วิปัสสนา ชั้นของปัญญามันเป็นอีกเรื่องหนึ่งเลย ภาวนามยปัญญามันเป็นอีกเรื่องหนึ่งนะ นั่นนะเวลาเราจะพ้นจากทุกข์ๆ มันต้องเป็นอย่างนั้น

แต่กรณีนี้เป็นกรณีตัวอย่างได้ชัดมาก เวลาค้นหายังไม่เจอ เรรวนกันไปหมด มีแต่ความคาดเดากันไปหมด แต่พอเจอ เฮ้อ! ทั้งโลกเลยเบาหมดเลย

นี่ก็เหมือนกัน เรากวนากันเกือบเป็นเกือบตาย เราไม่เห็นอะไรเลย แล้วก็บ่นว่าทำอะไรไม่ได้ ทำนี่ไม่ได้ ทำอะไรไม่ได้ ไม่ได้ทั้งนั้นเลย แต่จิตสงบแล้วถ้าไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริงนะ นั่นนะค้นพบ แล้วพอล้นพบขึ้นมาจะยกขึ้นสู่วิปัสสนา การยกขึ้นสู่วิปัสสนา การใช้ปัญญา

ปัญญาๆ ที่ว่าเขามีสติมีปัญญาของเขา เขาคำรงชีวิตรอดของเขามาได้ ด้วยประเพณี วัฒนธรรมเท่านั้นเขายังเอาชีวิตรอดมาได้ แต่ถ้ามีภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา เอาจิตนี้รอดนะ พ้นจากการเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย เกิด แก่ เจ็บ ตายนี้เป็นสมมุติ เป็นผลของวิภูฏะ แต่จิตนี้พ้นจากสมมุติไป พ้นจากเกิด แก่ เจ็บ ตาย พระพุทธศาสนาสอนไปนั่นนะ แต่พวกเรามันเป็นกบเผือกอบัว มันตื่นตื่นไปกับเขา

ในเรื่องของทางโลก ทางวิชาการเขาจะบอกเลยว่าเมืองไทยเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนา แต่ความจริงแล้ว ความจริงคือเป็นดวงใจพระพุทธศาสนา มันจะอยู่ในหัวใจ อยู่ในสัจจะความจริง ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ถ้ามันทำได้จริงขึ้นมาแล้วนั่นนะกลางพระพุทธศาสนา กลางพระพุทธศาสนาในหัวใจหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ในหัวใจของครูบาอาจารย์ของเรา ท่านประพฤติปฏิบัติได้ตามความเป็นจริง

ฟังธรรม ไปวัดไปวา ไปวัดไปวาเพื่อนี้ เพื่อสร้างบุญกุศลของเรา ให้จิตของเรามีขั้นดิธรรม ให้พิจารณาชีวิต ให้พิจารณาสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น แล้วเวลาฝึกหัดภาวนาขึ้นมา มันพ้นทุกข์กรรมของ

จิตๆ มันจะไปแก้กัน ไปแก้พันธุกรรม ไปแก้ถึงจิตใต้สำนึก ไปแก้ถึงอวิชา ไร้ความรู้ ไร้
ความรู้ที่มาจากเกิดๆ อยู่ที่นี่ แล้วไปแก้ที่นั่นได้ มหัศจรรย์ๆ เราเห็นความมหัศจรรย์ของ
พระพุทธศาสนานะ เราเห็นความมหัศจรรย์ของทั่วโลกเขาทั้ง เขาทั้งแค่นี้

แต่เราฟังถึงว่าคุณธรรมในพระพุทธศาสนา ใครเอาไปใช้ประโยชน์ได้มากน้อยแค่ไหน
ใครเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วศึกษาค้นคว้าเป็นปัญญาของเรา ชีวิตของ
เรามีธรรมโอสถคอยแก้ไขบรรเทา แล้วถ้าคนที่มีสติมีปัญญานะ สามารถสมุจเฉทปหานชำระ
กิเลสในดวงใจนั้น เอวัง